

Poslední tajemství Jana T.

Jaroslav
Velinský

Ilustroval
Jiří Grus

Ze světa Jaroslava Foglara

Albatros



Poslední tajemství Jana T.

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.albatros.cz
www.albatrosmedia.cz



Jaroslav Velinský

Poslední tajemství Jana T. – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.


ALBATROS MEDIA

Jaroslav Velinský

Poslední tajemství Jana T.

Ilustroval Jiří Grus

Albatros

Bibliografická poznámka

Poslední tajemství Jana T. vyšlo poprvé v roce 2002 v bibliofilském nákladu 20 číslovaných kusů s vlastními autorovými ilustracemi v jeho nakladatelství Kapitán Kid; vydání z roku 2003 (společně nakladatelství Kapitán Kid a Baset) je uváděno jako první rozšířené – liší se pouze obálkou a větším počtem autorských ilustrací, text je shodný včetně obou doslovů. Druhé vydání z roku 2013 (nakladatelství Miloš Uhlíř-Baset) je totožné s prvním rozšířeným vydáním.

Zdroj archiválií v doslovu a v barevné příloze:
LA PNP, Fond Jaroslav Foglar

© Jaroslav Velinský – heirs, 2002, renewed 2024
Illustrations © Jiří Grus, 2024
Epilogue © Radek Brychta, 2002, Milan Lebeda, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-00-07390-3
ISBN e-knihy 978-80-00-07882-3 (1. zveřejnění, 2025) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-00-07883-0 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-00-07881-6 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

*Památce mého nezapomenutelného přítele
Jaroslava Foglara – Jestřába*

Děvče ze Stínadel

Tonča už u toho okna na chodbě před sborovnou neměla ani chvíličku stání!

Celý profesorský sbor byl uvnitř i s přísným panem ředitelem Hostounským, kdopak ví, o čem se tam radili – a profesorka Trojanová jistě neměla ani pomyšlení na starosti Sedlářové z kvarty B.

Jenomže pro Tonču Sedlářovou to bylo důležité – tak důležité, že už víc než půlhodinu na svou třídní trpělivě čekala.

V budově bylo ticho – sebeslabší zvuky se v opuštěných chodbách podivně rozléhaly a zase ozvěnou vracely –, Tonče se dokonce zdálo, že i přes zavřené dveře slyší bzukot hlasů ze sborovny.

Dnes bylo vyučování krátké. Studenti a studentky reálného gymnázia vyslechli v tělocvičně zahajovací projev ředitele a pak se ve svých třídách seznámili s novým rozvrhem hodin...

Zasedací pořádek kvarty B se oproti ložsku nijak nezměnil, Tonče zůstala druhá lavice v řadě u oken. Tohle místo jí nikdo nezáviděl a bojovat o ně nemusela – seděla totiž vedle Ramouzové, o jejíž sousedství nikdo nestál.

V každé třídě se vždycky najde někdo takový! Buď si půjčuje sešity, které nevrací, páchá všelijaké nepravosti, které pak svádí na jiné, žaluje na své spolužáky – nebo chodí špinavý, neupravený, jeho šaty jsou cítit kdovíčím...

Jenomže Martina Ramouzová taková ani trochu nebyla! Od hluchých a nepokojných spolužaček se lišila nanejvýš jakousi uzavřeností a zamlklostí. V tělocviku příliš nevynikala, na míčové hry byla spíš nešikovná a v ostatních, důležitějších předmětech byl její prospěch průměrný, snad kromě češtiny – a podceňované hudební výchovy!

Děvčata se styděla zpívat nahlas; jediná Martina se nebála a nečervenala. Nenáviděnou hudební nauku ovládala tak, že starý a trochu podivínský profesor Adamec ji často dával za vzor ostatním.

Ale jinak byla docela obyčejná!

Celé tři školní roky Tonča Sedlářová s Martinou Ramouzovou seděly vedle sebe, chovaly se k sobě slušně i ohleduplně, nikdy se nepohádaly, občas si navzájem i nenápadně napovídaly. Rázná tmavovlasá a hnědooká Tonča měla k bledé a tiché Martině tak trochu ochranný vztah, zatímco Martina Tončinu ráznost v duchu obdivovala – ale víc toho mezi nimi nikdy nebylo! Když se ozvalo zvonění za poslední vyučovací hodinou, sotva se při odchodu letmo pozdravily.

Až přišel ten zvláštní den...

Ve třídě s klavírem, kde se vyučoval zpěv a hudební nauka – žáci gymnázia jí říkali zpěvárna –, přišel profesor Adamec s novinkou.

„Vyzkoušíme si, jakou máte zásobu melodií,“ řekl. „Zazpívejte mi nápěv, který vás napadne – v tónině, kterou vám udám na klavíru.“



Na něco takového nikdo odvahy neměl, nikdo se dobrovolně nepřihlásil – a profesor vyvolal Martinu. „Ramouzová,“ řekl, „pojďte sem ke klavíru – a předvedte těm nemuzikálním ignorantkám, co je to improvizace!“

Spolužačky se daly do obvyklého potouchlého chichotání, všechny se těšily, že Martina konečně i v hudební výchově něco nedokáže; pak profesor Adamec uhodil základní akord – a Martina se tváří v tvář celé třídě rozezpívala nápěvem beze slov, při němž spolužačkám přeběhl po zádech mráz.

„Co jste to zpívala, Ramouzová?“ zeptal se profesor, když Martina skončila. „Má to nějaký název?“

Martina pokrčila rameny.

„A odkud to znáte?“ dotíral profesor. „Je to skutečně neobvyklá a sugestivní melodie.“

„U nás se to zpívá,“ řekla.

„U vás? A kde je to – u vás, Ramouzová?“



„Ve Stínadlech, pane profesore.“

Byla to válečná píseň Vontů.

Ano – Martina Ramouzová bydlela ve Stínadlech!

To bylo její nesmazatelné znamení – a teď ještě ukázala, že se k té zvláštní městské čtvrti – kdysi vysmívané pro pochybnou minulost – hrdě hlásí. Nikdo nebral v úvahu, že před několika sty lety, kdy snad v místech Stínadel bývalo popraviště, tam žádná městská čtvrť nestála. Bylo to přece daleko od tehdejších městských hradeb!

Kolik generací stínadelských chlapců svádělo kruté bitvy s posměváčky z okolních čtvrtí!

A když se posléze sjednotili pod vedením podnikavého Vojtěcha Vonta, brzy už si nikdo nedovolil je urážet!

Na památku zakladatele svého sdružení se nazvali Vontové, jejich odznakem se stal žlutý špendlík a symbolem Velkého Vonta, jak si nástupci Vojtěcha Vonta začali říkat, byl ježek v kleci, podivný kovový hlavolam nalezený kdysi ve Stínadlech.

Časem se samozřejmě na původ nepřátelství stínadelských s okolními čtvrtěmi pozapomnělo – a od letošního ledna, kdy byl Velkým Vontem zvolen Otakar Losna, byly stínadelské ulice, oddělené od Druhé strany Rozdělovací třídou, pro cizince poměrně bezpečné.

Jenomže hloupé a povrchní spolužačky Martiny Ramouzové to ani za mák nezajímalo! Byla ze Stínadel, nepatřila na Druhou stranu – svým zpěvem to jenom potvrdila – a basta!

Zato Tonče Sedlářové v té chvíli připadala jako Panna orleánská či jako ta husitská bojovnice na hoře Vítkově, která volala: „Nesluší se křesťanu ustupovat před antikristem...“ Zkrátka jako jedna z hrdinek, o nichž jim dokázala tak poutavě vyprávět profesorka dějepisu Trojanová.

Tonča nikdy neváhala říct, co si myslí – ani k vyučujícím se nechovala nesměle; profesori jí svěřovali oběžníky, když je bylo třeba během hodiny odnést do třídy jiné – to by mnohé ze zdánlivě sebevědomých a vychloubaných děvčat z Tončiny třídy nedokázalo ani za nic! Také se neváhala zeptat, pokud něco z výkladu nepochopila, ke zkoušení se většinou hlásila sama – a to i v předmětech, které neměla příliš

v oblibě. Bylo lepší mít to za sebou než čekat, až profesor nalistuje ve svém notesu písmeno S!

Proto hned když se Martina vrátila do lavice, jí podstrčila papírek, na který napsala: Mně vůbec nevadí, že bydlíš ve Stínadlech. Budeme spolu kamarádit, chceš?

A Martina odepsala: Ano, chci.

To se stalo koncem letošního května – a Tonča se celé dva prázdninové měsíce těšila na den, kdy se s Martinou opět setkají.

2

Zpečetěno krví

Ten den přišel, jako přichází každý rok; den pro chlapce a děvčata mnohem důležitější než všechny svátky a výročí, jaké si dospělí lidé vymysleli – snad s výjimkou Vánoc. Opět se sešli ve svých školních třídách, někde nově vymalovaných, s novými obrázky i čistými tabulemi čekajícími na první čáru bílou či barevnou křídou, všichni trochu rozechvěni očekáváním čehosi nového; linkovaly se nové zasedací pořádky, v některých třídách se objevili noví učitelé, profesori – a v rozvrzích hodin některých tříd zcela nové předměty, jakým se loni ještě neučili.

Mnozí studenti se teprve nedávno vrátili do města.

Ti, jejichž rodiče si mohli dovolit pobyt u moře, se vraceli opálení a snad i znudění; jiní se neopálili o nic méně na táborech či v dívčích i chlapeckých prázdninových koloniích, nebo když pomáhali svým venkovským příbuzným při žních – a ti, kteří zůstali ve městě, aspoň prožili dva letní měsíce zcela bezstarostně, pokud se ovšem nemuseli připravovat na opravné zkoušky koncem srpna.

To všechno náhle skončilo – ale slunce jako by to nevědělo!

Zalévalo ulice svým hřejivým svitem stejně jako včera – v zákoutích a na okrajích plácků a hřišť dál hořce voněl rmen, řebříček, truskavec i zvířený prach –, ale prázdniny zmizely do nenávratna stejně jako loni, jako předloni –

Jako mnohokrát předtím.

Tonča Sedlářová prožila část prázdnin v dětské kolonii kdesi v jižních Čechách a zbytek u příbuzných v malé vesnici. Nebyla to nejhorší možnost, jak strávit prázdniny, jistě lepší než v městských ulicích. A Tonča byla rodičům vděčná, že jí pobyt v kolonii umožnili – Sedlářovi nebyli bohatí a za pobyt v kolonii se muselo zaplatit!

Přesto se ani tam Tonče nepodařilo najít, po čem toužila – to, co znala jen z knížek a co tajně záviděla Jindrovi Hojerovi od nich z domu ve Sladovnické ulici. Děti, které v kolonii poznala, byly docela obyčejné, o dobrodružství nestály – a na žních u strýce Tonču teprve nepotkalo nic – zhola nic, co by si mohla zapsat do deníku jako nevšední zážitek. Leda snad to, že místní děti na ni zpovzdálí hleděly jako na podivného, cizího tvora, který do jejich světa nepatří a před kterým je třeba mít se na pozoru!

Ve Sladovnické ulici Tonča kamarádky neměla; děvčata, která tu v okolí bydlela, byla mladší, nebo zase o dost starší – a tak se Tonča už od dětství přátelila s Jindrou Hojerem. Nejen že bydleli ve stejném domě; shodou okolností se sešli i na reálném gymnáziu. I když nechodili do jedné třídy – chlapci navštěvovali chlapeckou a děvčata dívčí –, čekávali jeden na druhého ráno před domem a cestou do školy si vždycky měli o čem povídat.

Domů se spolu vraceli zřídka, jejich třídy neměly stejný rozvrh hodin – a od toho památného květnového dne Tonča stejně nechodila ze školy rovnou domů. Doprovázela Martinu k Rozdělovací třídě a často i kousek cesty za ni – a ten kousek byl den co den o pár kroků delší. „Ale Tončo... Ty mě vyprovázíš jako mladší sestřičku!“ řekla jednou Martina, když tak spolu došly až skoro ke svatojakubskému kostelu a na chvíli se posadily na lavičku v malém liduprázdném zákoutí pod červenými javorý.

Tonča jí odpověděla: „Však jsem taky starší skoro o dva měsíce – a sestry přece skoro jsme, ne?!“

„Ach ne,“ na to Martina. „Víš, sestry se často hádají.“

„Myslela jsem to jinak,“ řekla Tonča. „Jako když indiánští bojovníci smísili svou krev. Tím se stali bratry a byl to nezrušitelný svazek.“

„Ale to jsme my neudělaly,“ namítla Martina.

Rázná Tonča o tom dlouho nepřemýšlela. Ve své krabičce poslední záchrany měla jehly i nitě – a tak se obě děvčata se zavřenýma očima bodla do břicha palce, vytlačila krůpěj krve a nepatrné ranky na sebe přitiskla. „Nikdo a nic nás už nerozdělí,“ řekla Martina. „Jsme jedno tělo a jeden duch.“



Tonču by taková slova nikdy nenapadla!

Nakonec se ale stejně musely rozcházet u Rozdělovací třídy.

Jejich cesty ze školy se totiž časem prodloužily natolik, že si toho začali všimnat rodiče. Přátelství obou děvčat, zpečetěné krví, by byli nejspíš nepochopili – a stejně jako Tonča, tak i Martina rodičům lhát nechtěly!

3

Sen o Upřímných srdcích

Naopak Jindra Hojer ze školy domů takřka vždycky spěchal – jako člen klubu Rychlých šípů měl stále plnou hlavu rozmanité klubovní činnosti a ze školy pospíchal domů, aby se naučil, co bylo na příští den třeba, napsal domácí úkoly, zhotovil uložený rys a podobně – jak to chlapcům Rychlých šípů kladl na srdce Mirek Dušín a jak už si na to ostatně dávno zvykli.

Bylo to docela něco jiného než kdysi dávno, kdy se ještě neznali a jejich klub neexistoval! Tehdy sice také nebyli špatnými žáky, ale přesto své úkoly často psali narychlo po večeři, nebo dokonce až druhý den ráno – protože dali přednost nějaké honičce, fotbalovému utkání či jenom bezcílnému toulání ulicemi a hledání dobrodružství, které nepřicházelo...

Zato teď si Jindra mohl napsat do deníku:

Nikdy už bych nemohl být takovým chlapcem jako před založením našeho klubu! Jak jsem mohl prosedět celé hodiny se stéblem trávy v zubech na té bedně na našem dvoře? A přece mi to nakonec přineslo štěstí: zachránil jsem Mirka Dušína s Jarkou Metelkou před Černými

jezdci, když jsem je do té bedny schoval – a od té doby je ze mě docela jiný člověk!

To, že je skutečně jiný, mlčky respektovala i jeho třída. Našly se sice výjimky, jako kdysi potouchlý Doudleba, který Jindrovi úmyslně zkazil bobříka mlčením – ale s ním se Jindra vypořádal snadno, neboť bobříky síly i mrštnosti ulovil už dávno předtím.

Tonča by byla ráda založila podobný klub – měla už pro něj vymyšlený i název Upřímná srdce – a chtěla, aby se co nejvíce podobal Rychlým šípům. Jindra Hojer ji v tom jen utvrzoval, když jí při cestách do školy vyprávěl o činnosti a dobrodružstvích svého slavného chlapeckého klubu z Druhé strany – a Tonča čas od času i nahlédla do jejich klubovny, když jim začala pomáhat s rozšiřováním jejich časopisu TAM–TAM mezi Druhostraníky!

Všichni chlapci z klubu jí důvěřovali už od těch slavných a pohnutých dob, kdy pořádali první výpravy do tajemných a nebezpečných



Stínadel; tehdy Jindra svěřil Tonče dopis pro své rodiče, který měla odevzdat co nejpозději, až bude i dům zamčený – aby věděli, kde mají Jindru hledat, kdyby se nevrátil – a Tonča, i když vyděšená, s dopisem trpělivě čekala do pozdního večera! Jiné děvče by už dávno běželo s pláčem za Jindrovými rodiči – a jak by to bylo asi dopadlo, o tom Jindra radši ani nepřemýšlel!

Takový klub, jaké vedla redakce Mladého hlasatele, populárního týdeníku pro mládež, mohl založit každý podnikavý chlapec nebo děvče; ale mělo to jednu podmínku: musel získat pro klubovní myšlenku aspoň tři další kamarády či kamarádky. A v tom byl pro Tonču kámen úrazu! Martina by do takového klubu ráda vstoupila – ale kde vzít další dvě odvážné a správné členky?

Děvčata z jejich třídy byla hašteřivá a fintivá, nejvíc se zajímala o časopisy se snímky filmových herců a zamilované romány – a to Tonču nebavilo! Kromě Martiny jejím přísným výběrem prošla jen Eva Holejšovská, primuska třídy a sportovkyně, kterou tělocvikář, profesor Nosek, nechával předvádět prostná a dával ji ostatním za vzor. Jenomže když se jí Tonča zmínila o svém úmyslu založit klub, řekla jí, že je dětinská a jelimánek – a ještě to roznesla po třídě...

Jak potom Tonča litovala, že radši nemlčela!

Založit dívčí klub po vzoru Rychlých šípů nepovažovala za dětinství. Dobře věděla, že dětství jednou zákonitě skončí, ale netoužila po tom, aby se to stalo hned, aby se přes noc stala dospělou – aspoň ne tak, jak se o to snažily její protivné a věčně rozhádané spolužačky – oblékáním, účesy od kadeřníka a zasvěcenými hovory o chlapcích.

Představa, že s nimi bude muset vydržet dalších pět let, by se byla Tonče jistě stala noční můrou – nebýt Martiny.

Díky přátelství s ní ty dlouhé roky do maturity ve zdraví přežije!

Proto se Tonča tolik těšila na den, kdy se opět sejde se svou jedinou kamarádkou.

Jenomže Martina prvního dne nového školního roku do školy nepřišla – její místo vedle Tonči zůstalo prázdné!

Tonča musí do Stínadel

Tonča už čekala na třídní profesorku Trojanovou déle než půl hodiny. Bylo to nekonečné – a Tonče se pomalu vkrádala na mysl obava, že tam, za těmi vysokými dvojkřídlymi hnědými dveřmi s mosaznou klikou a ozdobným nápisem Sborovna projednávají profesori něco hrozného... Něco, co by Tonče odpovědělo na otázku, proč Martina nepřišla do školy!

Jsi blázen, jsi panikářka, říkala si v duchu. Nedívej se pořád na ty dveře, jako bys je chtěla uhranout. Otoč se k nim zády, dívej se z okna na školní dvůr, na střechu, kde se procházejí a nadýmají holubi, počítej plaňky vzdáleného plotu školníkovy zahrádky, sleduj pouť mraků na obloze – jenom nemysli na to, proč Martina –

A dveře se konečně otevřely.

Matematikář Petroušek, profesorka Vránová, která učila češtinu, vousatý zeměpisec Karas – čekající Tonči si sotva povšimli. Pouze dobromyslný Karas odpověděl na její pozdrav pokývnutím.

Potom se konečně objevila třídní profesorka Trojanová a Tonča jí vykročila vstříc.

„Copak, Sedlářová?“ zeptala se profesorka. „Čekáte tu na mě?!“

„Ano, paní profesorko,“ řekla Tonča. „Ráda bych se zeptala, jestli nevíte, proč dnes chyběla Ramouzová?“

„To opravdu nevím. Nikdo ji neomlouval.“

„Paní profesorko... Já bych za ní zašla.“

Trojanová se usmála. „Vy jste přítelkyně, vidíte?“

„Ano,“ řekla Tonča. „Kamarádíme spolu.“

„O prázdninách jste se neviděly?“

„Ne... Byla jsem na kolonce – a potom u tety, pracovala jsem tam na žních – Martina musela zůstat doma, pomáhá otci v krámě...“

„Víte, kde bydlí?“

„Proto na vás čekám, paní profesorko. Víím, že bydlí ve Stínadlech – ale přesnou adresu neznám. Kdybyste mi ji laskavě řekla –“

„To je to nejmenší, samozřejmě vám ji řeknu – ale nevím, jestli to ve Stínadlech najdete. Byla jsem se tam o prázdninách podívat, restaurují tam jeden poměrně cenný barokní kostel... Dost dlouho jsem to hledala – a pak jsem zase měla co dělat, abych trefila zpátky. Musela jsem se několikrát ptát na cestu.“

„Já mám plán města, paní profesorko,“ řekla Tonča.

„Praktické děvče,“ pochválila ji Trojanová. „Ten plán ale není právě spolehlivý. Měla jsem ho s sebou také... Celá řada uliček a průchodů na něm nejspíš chybí. Počkejte, Sedlářová, podívám se po té adrese.“ Chvilí listovala v deskách, které vytáhla z aktovky. „Tak, tadyhle to máme... Pod Belmutkou dvanáct. Chcete, abych vám to napsala?“

„Ne, to nemusíte, paní profesorko... Pod Belmutkou dvanáct, to nezapomenu. A – děkuju vám.“

„Je hezké, že k sobě máte takový přátelský vztah,“ řekla Trojanová. „Jen kdyby v naší třídě takových bylo víc. Loni se mi občas zdálo, že máme docela dobrý kolektiv – jenže pak zase přicházely dny, kdy jsem nad celou třídou v duchu lámala hůl. Ale vy už nemáte stání...“

„Promiňte, paní profesorko.“

Trojanová se usmála. „Jen běžte. A hodně zdaru – při té vaší výpravě do Stínadel. Pokud je Ramouzová nemocná, vyřídte jí můj pozdrav a přání brzkého uzdravení – a kdyby to snad bylo na delší dobu, ať její rodiče pošlou omluvenku.“

„Vyřídím to, paní profesorko.“

Tonča spěchala domů indiánským krokem – deset kroků chůze, dvacet poklus... Plán města samozřejmě ve škole s sebou neměla – a také nemohla odejít rovnou do Stínadel, aniž by o tom řekla doma. Osm – devět – deset – a poklus: ráz, dva, tři, čtyři... Ale snad by bylo lepší neříkat, že jde právě do Stínadel... Patnáct, šestnáct...

Když zahýbala za roh do Sladovnické ulice, byla pevně rozhodnutá: Mamince lhát nebude!

Nakonec ale měla štěstí – v kuchyni na stole našla vzkaz:

Toničko, mám nějaké pochůzky, vrátím se kolem šesté. V troubě si vezmi zapékané brambory. Máma.

Otec doma nebyl, pracoval v jedné bekovské továrně a odpoledne chodil na několik hodin vypomáhat na nákladové nádraží – každá koruna vydělaná navíc měla u Sedlářů už předem své místo.

Pan Sedlář se také vracíval až kolem šesté – někdy dokonce ještě mnohem později, když bylo zapotřebí spěšně vyložit nějaké zboží, které putovalo jiným vlakem dál.

Tonča se podívala na hodiny – bylo teprve pár minut po jedné.

Ve vedlejším pokoji měla stolek se zásuvkami. Z druhé odshora vytáhla plán města – nikdy nemusela hledat v hromádách zbytečných papírů. Také se jí nikdy ve školní brašně neskrývaly staré zbytky svačin a ohryzky, jako mnohé z jejích vyfintěných spolužaček.

Tonča se chtěla ve všem podobat Rychlým šípům!

Krátce se zamyslela nad tím, zda by neměla nechat na stole zprávu, že šla za kamarádkou – ale pak si řekla, že se jistě vrátí dřív než maminka.

Na stole rychle rozložila plán, našla si v seznamu ulici Pod Belmutkou a podívala se, jak je daleko. Délku cesty odhadla na necelou hodinu... Rychle se převlékla ze svátečního do staré plátěné sukně a všedního kabátku.

Přitom si vzpomněla na maminčiny zapékané brambory, které na ni čekaly v troubě – ale na to teď nebyl čas.

Nají se, až se vrátí.

Čtvrt hodiny nato už přecházela živou Rozdělovací třídu.

Je to čest, být Netopýrem...?

Přestože slunce svítilo a ještě letně hrálo, v uličce ústící do Stínadel na Tonču dýchlo chladno a vlhko. Takové to bylo ve Stínadlech vždycky – i když tady už nečíhalo nebezpečí, tísnivý pocit z úzkých uliček zůstal; i kdyby se Stínadla změnila k nepoznání, ten všudypřítomný pach by zřejmě nikdy nevyvanul.

Kromě koryta zahnívající Černé vody, na mnoha místech odkrytého, pach vydechovala i sklepní okénka těsně u hrbolaté dlažby; byl to pach plísně, pach vlhké omítky a rozpadávajících se cihel – možná i zdechlin krys lovených toulavými kočkami – a kdovíčeho, jak prý tu vždycky říkával Rychlonožka.

Tonča spěchala směrem, který už znala. Ať už je tu bezpečno já nevímjak, říkala si, pořád jsou to Stínadla – a prozrazovat, že sem nepatřím, by bylo neopatrné. Když tudy chodívala s Martinou, nikdy jí to nepřišlo na mysl – ani při setkání s nějakou skupinkou Vontů. S některými se Martina i zdravila – vždyť tady byla doma! A Tonča byla její kamarádka.

Na nevelkém náměstíčku nedaleko Rozdělovací třídy potkala malého chlapce s velkým černým psem. Povšimla si žlutého špendlíku na klopě jeho flanelové košile, ale jí samotné chlapec nevěnoval pozornost. Až když ho mījela, krátce na ni pohlédl s nehezským úšklebkem – a Tonča si uvědomila, že to není malý chlapec – že je nejméně tak starý jako ona, možná starší – ale vzrůstem nebyl větší než desítiletý hoch.

Byl to jediný Vont, kterého zatím potkala.

Během další cesty si tu a tam povšimla nevelkých oznámení nalepených v rozích výloh některých menších krámků nebo na pumpách či požárních hydrantech. Věděla, co znamenají, Rychlé šípy o nich kdysi



psaly ve svém TAM–TAMu – byly to pokyny náčelníků jednotlivých úseků či ulic, oznámení o různých schůzkách, poradách i sportovních utkáních – Vontové se tak svolávali, a povinností každého bylo tato oznámení sledovat.

První skupinku Vontů Tonča potkala až po půlhodině chůze – byli to čtyři chlapečci asi jejího věku, hlasitě se mezi sebou o čemsi bavili a Tonči si ani nevšimli. Bylo to příliš hluboko ve Stínadlech – a Vonty děvčata tak jako tak příliš nezajímala. Nepatřila do jejich organizace, nenosila žluté špendlíky, neměla co mluvit do vontských věcí!

Tonče to připadalo nespravedlivé.

„Je to čest, být Netopyřem,“ zaslechla. A jiný z Vontů skoro vykřikl: „Jakápak je to čest, že se jich každý bojí?!“

Stínadla měla stále svá zvláštní tajemství.

Samozřejmě že ulice nebyly prázdné; dospělých lidí nebylo v uličkách o nic méně než na Druhé straně.

Ale ti už měli svá vontská léta dávno za sebou!

Tonča přidala do kroku a spěchala dál, minula zákoutí s červenými javory, kde se s Martinou staly pokrevními sestrami – a pak se před ní vynořila kostelní věž.

Věděla, že cestou do ulice Pod Belmutkou musí minout právě tenhle kostel. Byl to kostel svatého Jakuba, o němž tolik slyšela i četla v TAM–TAMu – a který ji teď donutil zastavit se a s trochou chladné hrůzy pohlédnout nahoru...

Z této zvonice se před dávnými časy zřítíl nebohý Jan Tleskač.

Tady se odehrávaly památné schůze vontské rady – i ta poslední letošního ledna, při níž byl Velkým Vontem zvolen Otakar Losna.

Tonča tak chvíli stála, podivně rozrušená vědomím všech těch tajuplných i hrozných věcí, které se tu odehrály. Přitom si povšimla lešení po jedné straně chrámové lodi, hromad hlíny i stranou navršených dlažebních kostek – a uvědomila si, že tohle je asi onen kostel, o němž se zmínila profesorka Trojanová – kostel, který se opravuje, restauruje – a který už tedy nebude sloužit Vontům, ale původnímu účelu, k němuž ho ruce dávných zedníků před více než třemi sty léty postavily.

Napadlo ji, zda o tom vědí Rychlé šípy – ale vzápětí to pustila z hlavy. Jistě už byly dvě hodiny, a chtěla být doma nejpozději kolem páté, dřív než se maminka vrátí ze svých pochůzek.

Tonča musela pokračovat v cestě za Martinou!

Předpokládala, že právě tady, u kostela, se znovu podívá do svého plánu. Na rozkopaném náměstíčku nikdo nebyl, jen opodál nějaký stařík s malým psíkem – tomu jistě bude lhostejné, že si tu nějaké děvče rozloží arch papíru a na krátkou chvíli se do něj zahledí!

Skutečně stačila jen chvilka. Ulice Pod Belmutkou už nebyla daleko; vpravo za kostelem ústila do náměstí úzká ulička, ta zase vedla do jiné, širší – na jejím konci stačí seběhnout po několika schodech o ulici níž – a druhá příčná už by měla být ulice, v níž bydlí Ramouzovi.

Tonča složila plán, vrátila ho do kapsy své plátěné sukně a pokračovala v cestě, dokud si na posledním nároží nepřechetla na oprýskané plechové tabuli: Pod Belmutkou.

Číslo dvanáct bylo vlevo, skoro na konci ulice.

6

Dům v ulici Pod Belmutkou

Byl to úzký, jen dvoupatrový dům, jako všechny ostatní v ulici.

Skoro celé jeho průčelí zabírala výkladní skříň s vystaveným zbožím a zasklené dveře do obchodu. Vedle nich byly ještě jedny dveře ze dřeva ztmavlého věkem, s mosaznou klikou a starodávným železným klepadlem. Chyběl tady elektrický zvonek, na jaké byla Tonča zvyklá z Druhé strany; ve Stínadlech ještě mnohde elektrina nebyla, a pokud ano, stínadelští obyvatelé si na ni zvykali jen pomalu. Za večerů se

i v krámech vesměs svítilo punčoškovými petrolejkami...! O tom by mohly vyprávět Rychlé šípy – ostatně ony ve své klubovně také ještě nedávno elektrický proud neměly.

Tonča chvíli váhala, a pak vešla do krámu.

Nad hlavou jí zacinkal zvonek.

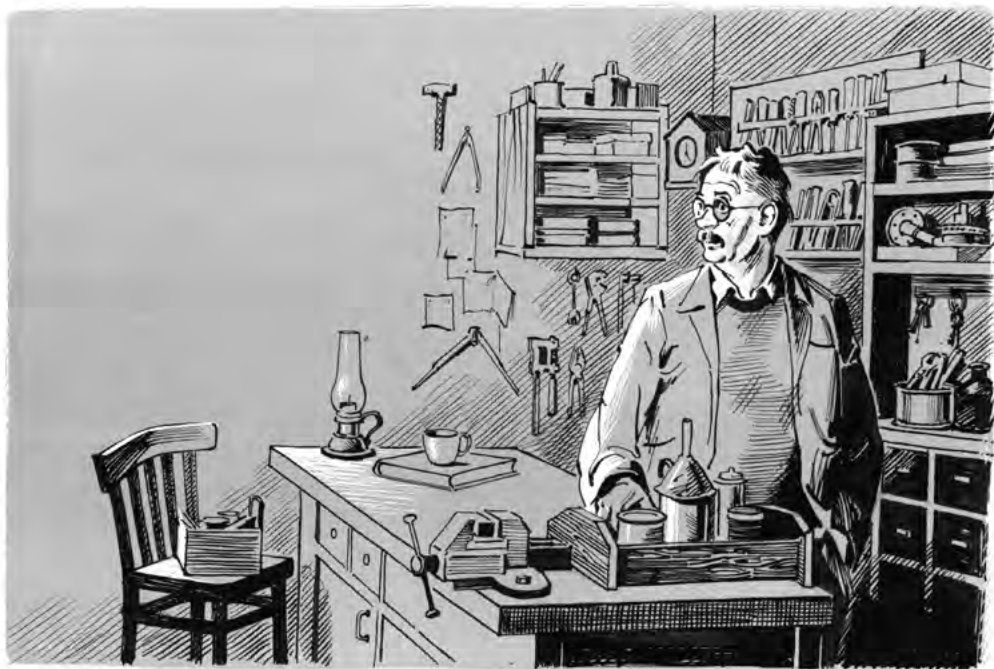
Proti sluncem ozářené ulici bylo uvnitř šero; chvíli trvalo, než se její oči přizpůsobily. „Přejete si, slečno?“ zeptal se někdo.

„Dobrý den,“ řekla Tonča. „Hledám Martinu Ramouzovou.“

„A copak jí chcete?“

Muž za pultem byl rozložitý, snad padesátiletý, s řídkými vlasy a staromódním knírem. Takové kníry znala z rodinných fotografií – dědeček i tatínek se jimi pyšnili za světové války.

„Jmenuju se Tonča Sedlářová,“ odpověděla. „Chodím s Martinou do školy.“



„Tak vy jste ta Tonička...“ řekl muž za pultem. „Martina nám o vás vyprávěla. Já jsem Ramouz.“ Podal Tonče mozočnatou ruku. „Těší mě, že vás poznávám – prý jste dobré kamarádky.“

„Ano, jsme. Prosím vás, Martina – je doma?!“

„Je doma... Je. Počkejte, já hned... Hned to bude.“

Tonče neušlo, že pan Ramouz je podivně rozpačitý – jako by se v pouhém zavolání Martiny skrývala nějaká potíž, nějaký problém...

Chvilku váhavě postál, zdálo se, že chce cosi říct na vysvětlenou, proč nemůže Martinu zavolat hned, přestože to slíbil – a pak se beze slova obrátil a zašel do nějakých dveří vlevo.

Pravděpodobně to byl zadní vchod z chodby domu.

Co se mohlo stát, říkala si v duchu Tonča, co se proboha stalo? Nechtěla se pana Ramouze přímo zeptat, bylo přece možné, že Ramouzovi o tom, že Martina dnes nebyla ve škole, nevěděli – a pak se to nesměli dovědět od Tonči – ať už byl důvod jakýkoli, byla to soukromá věc Martiny a jen na ní samé záleželo, zda se své kamarádce svěří!

Potom se ozvaly kroky dvou lidí – ale Martina s panem Ramouzem nepřišla. „Já jsem Ramouzová,“ řekla malá drobná paní. „Vítám vás, Toničko... Ale snad bych vám měla tykat, vidíte.“

„Ano,“ řekla Tonča. „Budu ráda.“

„Tak pojd', Toničko. Martinka je nahoře...“

Tonča si povšimla, že paní Ramouzová má zarudlé oči jako od pláče, a blesklo jí hlavou, že se snad Martině něco stalo. Třeba tam nahoře leží se zlomenou nohou – či dokonce s oběma.

Následovala paní Ramouzovou do přízemní chodby domu – vzadu prosvítaly další dveře s barevnými skleněnými výplněmi, v chladné a ponuré chodbě to trochu připomínalo kostel – nahoru vedlo schodiště s kovovým zábradlím, v prvním poschodí vonělo z pootevřených dveří nějaké pečivo...

Tonča si vzpomněla na maminčiny zapékané brambory a uvědomila si, že má hlad – ale to teď nebylo důležité...! Další schody byly o dost užší, dřevěné a pod nohama tiše skřípěly, strop ve vyšším poschodí byl z větší části zešíkmený a tu a tam na něm byly rozsáhlé nepravidelné zažloutlé skvrny...

„Tak, tady,“ řekla paní Ramouzová před tmavě šedozelenými nízkými dvířky, „tady má Martinka svůj pokojík...“ Vzala za kliku a do pootevřených dveří řekla: „Martinko... Vedu ti návštěvu.“

Martina klečela na židli a opřená lokty ve výklenku hleděla ven z otevřeného vikýře. Neměla nic zlomeného! Jen její pobledlá tvářička vypadala stejně ztrápeně jako tvář paní Ramouzové.

„Božíčku...“ vydechla, „to jsi ty?“

„Ahoj, Martino,“ řekla Tonča.

7

Co se stalo na Rybím trhu?

Paní Ramouzová naštěstí nebyla z těch maminek, které si myslí, že musí vědět všechno, co jejich děti dělají, o čem přemýšlejí, o čem si povídají a jaká mají tajemství.

Tiše za Tončou zavřela dveře a odešla.

Hned, jak se dveře zavřely, Martina seskočila ze židle, rozběhla se k Tonče a vrhla se jí do náruče. „Toničko... Sestřičko,“ zašeptala, „jen kdybys věděla – ale ty mi stejně nemůžeš pomoci – a já zase nepomůžu jemu... Ráno jsme za ním byli, on o sobě vůbec neví... Já jsem tak strašně nešťastná – a tolik jsem se těšila do školy, že tě zase uvidím!“

Tonča vzala Martinu za ramena. „Podívej se na mě,“ řekla. „Jen si vzpomeň, cos mi řekla tenkrát, když jsme smísily svou krev: že nikdo a nic nás nerozdělí, že jsme jedno tělo a jeden duch. Proto jsem za tebou přišla. Nechceš mi říct, co se vlastně stalo?“

„Jednou jsem ti přece povídala o Vildovi,“ řekla Martina.

Tonča přikývla. Martina se jí jednou zmínila o svém bratru, bylo mu snad sedmnáct a učil se zámečnickem...

„Něco se mu stalo?“ zeptala se.

„Prosím tě, sedni si,“ řekla Martina. „Kdybych dokázala být taková jako ty... Nebo kdybych se aspoň dokázala rozbrečet. Jenomže já to neumím – vždycky je mi jenom smutno na umření – nebo dostanu hrozný vztek.“

„Jako tenkrát, když jsi při hudebce zpívala vontskou hymnu.“

„Ano... Ale to bylo něco jiného.“

Posadily se spolu na pohovku pod šikmým stropem. Byla to stará, rozložitá pohovka s vysokým opěradlem z popraskané kůže, nahoře měla dřevěnou vyřezávanou římsu, na které stála jakási pyramidovitá skříňka – vždyť je to metronom, jaký máme ve škole, uvědomila si Tonča – a nějaké fotografie v rámečcích – dvě děti, chlapec a děvče, to asi bude Martina a její bratr –

„Tak co je s Vildou, Martino?“ zeptala se.

„Předevčírem večer,“ řekla Martina, „se nevrátil domů. Naši na něj čekali, a když nepřišel do půlnoci, zašel táta na policejní stanici – je to dost daleko, až u Rozdělovací třídy – a ohlásil to tam. Prý mu řekli, že to zatím není nic hrozného, v sedmnácti letech prý se chlapci takhle občas zatoulají... A pak ho nějaký lodník našel na Rybím trhu. Dole na náplavce, víš? Prý myslel, že je mrtvý – ale zavolal záchranku a ta Vildu odvezla do nemocnice... Tam napřed nevěděli, kdo je, až druhý den našli v jeho šatech nějaký lístek, snad nějaké potvrzení z pokračovací školy – bylo tam jeho jméno, a podle toho zjistili, že táta hlásil jeho zmizení... Brzy ráno tady byl strážník; a když jsem viděla, jak se máma někam chystá, celá uplakaná, i táta byl nějak ustaraný – chtěla jsem vědět, co se stalo – naši mi to řekli – a já musela jít s mámou. Nemohla jsem ji nechat samotnou! Najednou mi připadala tak stará, tak ubohá... Proto jsem nepřišla do školy. A teď – když ani nevíme, jestli Vilda neumře – Tončo, má vůbec smysl, abych myslela na školu, abych se učila?!“

„Samozřejmě že to má smysl,“ řekla Tonča. „Ale co se mu stalo?“

„Celou hlavu má v obvazech – a neví o sobě.“

„Co dělal na tom – Rybím trhu?“

„To je právě divné,“ řekla Martina. „Nevíme, co tam dělal.“

„Je to odsud daleko?“

„Pěšky asi půlhodina... Je to až – tam dole... U řeky.“

„Neřekl, kam jde, když odcházel z domova?“

„Ne... Byli jsme doma celé prázdniny. Střídavě jsme našim pomáhali v krámě. Když jsem měla volno, většinou jsem byla na půdě... Je tam plno všelijakých starých časopisů, kalendářů – a tak... Taky jsem si tam psala a malovala do deníku... Chtěla bych mít také takový, jaký máš ty. K tomu ještě každý den cvičím na housle, chodím na hodiny k panu Kiliánovi v Truhlářské... No, zkrátka – měla jsem pořád co dělat, i když jsem byla sama. Vilda většinou doma nebyl. Neříkal, kam chodí, odjížděl na kole a vracíval se domů až večer.“

„Nezeptala ses ho nikdy, kam jezdí?“

„Ptali se ho naši. Jednou se mu do zadního kola zapletla nějaká tráva, táta se ptal, kde to vlastně byl, taková tráva přece ve Stínadlech na ulicích neroste – a Vilda řekl, že někde za Severními kopci. To je až tam, kde na severu končí Stínadla. Jsou tam takové travnaté kopce a pláně, dřív jsme tam na podzim chodívali pouštět draky – a tam někde prý jezdil. Že ho to v ulicích nebaví.“

„Kdyby šlo o nějaké vontské věci – řekl by ti o tom?“

„To asi ne, i když přede mnou jinak nic netajil. Jenomže o vontské věci se Vilda nikdy nezajímal.“

„Není to divné?!“

„Ne. Proč? Myslíš, že každý ve Stínadlech je Vont?“

Tonča řekla, že si to skutečně myslela.

„Každý tady nosí žlutý špendlík,“ vysvětlovala Martina. „Ale le-daskdo jen proto, aby ho skuteční Vontové nechali na pokoji. Jenom tím, že bydlíš ve Stínadlech, se Vontem nestaneš – a vontská myšlenka taky není pro každého.“

„Vontská myšlenka? Vždycky jsem si myslela, že vontské sdružení vzniklo hlavně proto, že se stínadelským chlapcům ti z ostatních čtvrtí posmívali...“ řekla Tonča. „Dnes už snad taková hloupost –“ Nedořekla, když si uvědomila, jak se na Martinu dívaly spolužačky.

„Víš, hloupost je nesmrtelná,“ řekla Martina.

„Ať si je třeba nesmrtelná! Tak jako tak je zapotřebí proti ní bojovat, nemyslíš?“

„Proto se taky vždycky bojovalo i uvnitř Stínadel.“

„Chceš říct – že proti hlouposti?“

„Vontové byli málokdy svorní, i když to mají jako svůj první zákon. Žádný mír tady nevydržel dlouho. No řekni, Tončo – není to taky hloupost? Proč se vlastně ti kluci musí pořád o něco rvát?“

„Ale dnes,“ namítla Tonča, „když je Losna Velkým Vontem –“

„Slyšela jsem,“ řekla Martina tiše, „o nějaké partě, říkají si Netopýři... Nevím, kdo to je, nikdo to neví – snad chtějí získat vládu nad Stínadly, sesadit Otu Losnu... Ale s tím náš Vilda určitě nemá nic společného. Nikdy se nezajímal ani o historii Stínadel, ani o to, kdo bude Velkým Vontem – jestli Mažňák, nebo Losna. Ani Vláda Dratuš pro něj nic neznamenal. Víš, Tončo,“ dodala, „často mě už napadlo, že jsem vlastně Vontem mnohem víc než on, i když nenosím jejich žlutý špendlík.“

Tonča si vzpomněla na rozhovor chlapců, které cestou potkala. Není to žádná čest, když se jich každý bojí – tak nějak to o Netopýrech řekl jeden z nich. Bojí se jich i Martina?

Zeptala se jí.

„Nebojím se nikoho,“ odpověděla Martina a prudce zavrtěla hlavou. „Kdyby měl Vildu na svědomí některý z těch Netopýřů – dokázala bych si najít cestu, jak mu to oplatit, ať už by to byl, kdo chtěl.“

„Ale co když Vilda...“ řekla Tonča, „co když třeba jenom – spadl z kola? To se přece může stát, ne?!“

„Jak by mohl spadnout z kola, když tam stálo opřené o zeď – a prý až pod schody, na náplavce? Ani poškozené nebylo.“

„Snad ti to bratr řekne sám, až se probudí.“

„Ano – až se probudí. Ale co když se neprobudí?!“

„Nesmíš myslet na nejhorší,“ řekla Tonča. „Uvidíš, že se z toho vzpamatuje – a vysvětlení může být docela jednoduché, obyčejné...“

Martina ji uchopila za ruku. „U nás ve Stínadlech,“ řekla tiše, „není nic jednoduché a obyčejné. Bojím se, že nás čekají špatné časy – a ráda bych udělala všechno pro to, aby netrvaly dlouho.“

„Viš, že ti vždycky ráda pomůžu,“ řekla Tonča. „I kdyby to bylo sebetěžší.“

Martina se vděčně pousmála. „Ano, vím – a jsem ráda, že to tak je. Jenže v tomhle mi pomoci nemůžeš, sestřičko.“

„Proč bych nemohla?!“

„Protože – nejsi ze Stínadel.“

„Rychlé šípy taky nejsou ze Stínadel! A kdyby jich nebylo –“

„Jsi moje jediná kamarádka a jsem ráda, že tě mám,“ řekla Martina. „Viš co? Požádám tě o pomoc, až přijde čas.“

Tonča si pomyslela, že Martina ví mnohem víc, než řekla. Ale nechtěla na ni naléhat. Požádám tě o pomoc, až přijde čas – Martina to jistě neřekla jen tak.

„Přijdeš zítra do školy?“ zeptala se jí.

Martina neurčitě kývla.

Tonča ji pak ještě chvíli utěšovala, ale sama si uvědomovala, jak prázdná slova to jsou. Ale když jí konečně Martina slíbila, že zítra docela jistě do školy přijde, pustila to z hlavy.

To, co se stalo Vildovi, bylo sice smutné, ale Tonča Vildu neznala; i když ho litovala, chtěla především pomoci své jediné kamarádce, se kterou ji pevně spojovalo pouto společné přísahy.

Martina ji doprovodila až k Rozdělovací třídě.

Stiskly si ruce a ještě mnohokrát se ohlédly, dokud se jedna druhé neztratily v dálce.

Pak si Tonča čtyřikrát poskočila navzdory pohoršeným pohledům kolemjdoucích – taková slečna by přece měla chodit drobnými krůčky a neposkakovat –, načež se rozběhla indiánským krokem do Sladovnické ulice.

Ať už se stalo, co se stalo – její nejlepší kamarádka Martina byla živá a zdravá!

V redakci TAM–TAMu

Byla to první schůzka Rychlých šípů po prázdninách – a hned na ně čekala spousta práce. Na nějakou „cinkačku“ nebo rozchechtanou „foukandu“ nebylo ani pomyslení! Během dvou prázdninových měsíců jejich TAM–TAM nevycházel – a první zářijové číslo se mělo objevit co nejdřív! Na jaře se rozhodli vydávat svůj věstník Druhé strany každý sudý pátek – a to nebyl jednoduchý závazek!

Už dávno TAM–TAM nedělali jako v jeho začátcích před třemi lety. Tehdy vyráběli ručně pět kusů tak, že hoši opisovali to, co psal Mírek; potom do všech pěti sešitů Červenáček, nejlepší kreslíř klubu, načrtl obrázky, hoši je podle jeho pokynů vybarvili barevnými tušemi – ale to ještě nebylo to nejtěžší! Nejvíce klopotné a nezábavné práce dalo vypracování tras, po kterých si čtenáři oběžník předávali. Ty se takřka den co den měnily, jak čtenářů přibývalo – a tak ve druhém ročníku TAM–TAMu hoši s radostí přijali nabídku Jirky Rymáně, že se jim o pět čtenářských linek bude starat, vybírat od jednotlivých zájemců po dvacetníku a ještě popohánět liknavé čtenáře, u nichž sešit uvízl – pokud by si někdo z předplatitelů stěžoval, že k němu TAM–TAM ještě nedošel.

Jirku Rymáně to bavilo – a také se chtěl Rychlým šípům odvděčit za to, že ho zachránili z vontského zajetí ve Stínadlech. Tenkrát se Stínadla bouřila – vstávala z mrtvých po skoro roční nečinnosti zaviněné nešťastnou ztrátou ježka v kleci přímo při volbě Velkého Vonta – a podnikavý chlapec Jirka Rymáň chtěl vypátrat, co se tam děje!

Ještě tehdy bylo vydávání TAM–TAMu pro Rychlé šípy čímsi jako poučnou hrou – ale nebyla to hra pro maminky mazánky! Shánění zpráv pro časopis bylo nejen dobrodružné, ale také nebezpečné, protože TAM–TAM se zaobíral hlavně Stínadly. Zato si jeho psaním



a malováním bystřili mysl – a ještě si přitom vydělali pár korun do své klubovní pokladny.

Ve třetím ročníku už to byla tvrdá práce. Škola jim zapůjčila rozmnožovací zařízení a Mirkův tatínek pro ně zařídil dlouhodobou výpůjčku psacího stroje. To už se náklad TAM–TAMu dal počítat na desítky, nakonec přesáhl dvě stovky, začali si ho všímát dospělí – a to byl kámen úrazu! Kdosi kdesi vystrachal bůhvíjaké nařízení – nejspíš člověk, který už dávno zapomněl, že také býval chlapcem – a nebýt ředitele školy, který se za Rychlé šípy postavil, zcela jistě by býval byl s TAM–TAMem konec! Ředitel prosadil, aby vycházel dál – s podmínkou, že v něm budou Rychlé šípy otiskovat jednu stranu, kterou dodá školní rada.

Následující číslo přesáhlo počet tří set výtisků!

Tehdy hochy poprvé napadlo, že by ve vydávání TAM–TAMu měli pokračovat i po tom, co v lednu Žlutý květ slavně – a už podruhé – zvítězil ve volbách a funkce Velkého Vonta se ujal přítel Rychlých šípů Otakar Losna. Doposud totiž – i když hovořili o „ročnících“ – o skutečné ročníky nešlo.

První oběžník, tehdy ještě bez názvu, napsali jen proto, aby vyburcovali Druhostraníky proti bezpráví, které se jim dělo ve Dvorcích. Správce tenisových kurtů Dolejš tam stranil dvoreckým sběračům míčků, dokonce pro ně vydal zvláštní průkazky – a hoši z Druhé strany tak přicházeli o nevelký, ale přesto kýžený výdělek.

Potom se na jedné zdi poblíž tržnice objevila kresba ježka v kleci – a Rychlé šípy napadlo, že by mohly v dalším oběžníku napsat, co o tom podivném hlavolamu tehdy bylo známo. Podařilo se jim získat nové zprávy, když objevili starého kostelníka od stínadelského svatého Jakuba, a pak už se jejich oběžník – či věstník, jak mu chlapci říkali – pod názvem TAM–TAM stal živou kronikou pohnutých událostí končících v podzemí svatojakubského kostela...

Druhý ročník začali vydávat, když zjetím Jirky Rymáně stínadelská historie pokračovala; TAM–TAM o ní podával zprávy, dokud neskončila vítězstvím Žlutého květu a zvolením Vládi Dratuše Velkým Vontem.

Ročník třetí, který hoši tiskli z rozmnožovacích blan na papír – šťastnou náhodou získaný v jakémsi zapomenutém skladišti ve Stínadlech – by býval skončil po druhém vítězství Žlutého květu a Oty Losny, dobrého přítele Rychlých šípů. Jenomže právě tehdy už bylo Rychlým šípům líto s vydáváním přestat!

Nejen že to pro ně byla milovaná práce, byť dřina – že si na ni už zvykli – ale na TAM–TAM si už zvykli i Druhostraníci a zájem o něj byl i ve Stínadlech!

Tehdy Mirkův tatínek – neznámo jak – zařídil, aby chlapeč mohli svůj časopis vydávat dál bez omezení, ne už pod patronátem školy; zámečnický učeň Rychlonožka získal starý vyřazený psací stroj, který v dílně opravil za pomoci šikovného pana Šindelčíka – a co bylo nejlepší: Jarka Metelka vyjednal u starého tiskaře Bílka v Drobílkově ulici, že jim z donesených blan vytiskne jednou za čtrnáct dní čtyři sta kusů TAM–TAMu! Samozřejmě za to museli zaplatit – ale starý pan Bílek na svá klukovská léta nezapomněl a kromě ceny papíru chtěl za vytištění jednoho čísla pouhých pět korun. Rychlé šípy tak na každém čísle vydělaly padesát korun – a ještě do prázdnin si tak hoši mohli koupit vytoužené nové stany a další potřebné věci na táboření. Také s panem domácím se dohodli, že mu budou platit za klubovnu, kterou tak měli vlastně pronajatou – a už se nemuseli bát, že je zase někdy nějaký závistivec bude chtít o ni připravit. Kromě toho pravidelně přispívali na opuštěné děti, a ještě jim zbývalo – jak jednou řekl pokladník Jindra Hojer – pro výjimečné případy.

„A jaké případy tím myslíš?“ zeptal se ho tenkrát Rychlonožka. „Například kdybych si chtěl koupit nějakou tlustou knihu a neměl na ni – nebyl by to takový výjimečný případ?“

„Já myslel živelní pohromy,“ odpověděl Jindra. „Povodně, zemětřesení, požáry, tornáda a tak všelijak podobně.“

„A ty myslíš, že by to nebyl výjimečný případ, kdyby si Rychlonožka chtěl koupit knihu?“ řekl s nevinným výrazem Červenáček.

Od té doby svým úsporám říkali „Rychlonožkův knižní fond“.

A Rychlonožka, který se nad tím nejdříve legračně rozčiloval, to nakonec snášel – dokonce s jistou samolibostí.

Aby se každé číslo TAM–TAMu dostalo včas ke čtenářům, o to se i nadále aspoň částečně staral Jirka Rymář, padesát kusů si vzala na starost Tonča Sedlářová – a zbytek byl ke koupi každý sudý pátek v trafice ochotné paní Zadrobílkové. Trafikantka za to nechtěla nic, jen pokaždé jeden TAM–TAM, které si pečlivě zakládala do desek, a jak říkala – „čítala si v nich po večerech“.

Svým korportélům, jak říkal Jirkovi a Tonče Rychlonožka, hoši platili za každé prodané číslo pět haléřů – a i když by to byli oba s radostí dělali zdarma, byl to pro ně vítaný výdělek.

Těch pár čísel pro stínadelské čtenáře posílali hoši poštou Vláďovi Dratušovi, u něhož si pak jednotliví zájemci TAM–TAM vyzvedli – a Vláďa čas od času po některém důvěryhodném chlapci poslal nebo dokonce osobně doručil do klubovny Rychlých šípů stržené peníze.

Svá zasloužená „procenta“ odmítl – však také měl Rychlým šípům co oplácet!

9

Poslední tajemství ježka v kleci

„Mirku, jakou barvou uděláme záhlaví? Nějakou podzimní?!“

„Zatím ne,“ odpověděl na dotaz Červenáčka Mirek Dušín. „Prázdniny už sice skončily, ale ještě máme léto. Tak snad zelené –“

„Nebo tmavě oranžové,“ navrhoval Jindra Hojer. „Všimli jste si, jaký byl včera západ slunce? Tmavě oranžový.“

„To znamená, že se zkazí počasí,“ řekl Rychlonožka. „Neměli bychom to ještě přivolávat! Jen si vzpomeňte, jak jsme tenkrát vytiskli červené záhlaví a já se hned nato praštil do nosu – a co mi z něj teklo, he? Červená!“

„Uděláme je tmavě oranžové,“ rozhodl Mirek. „Snad si, Rychlonožko, nemyslíš, že kvůli tomu začne pršet?!“

Protože tisk z rozmnožovacích blan a vysoký náklad nedovolovaly vyrábět TAM–TAM barevný, chlapeci aspoň tiskli na první stránku barevné záhlaví; na vytištěných prvních stranách pro ně měli vynechané místo. Mirek s Jarkou právě přinesli od pana Bílka balíky oboustranně potištěných listů, Červenáček si vzal balík s titulní stránkou a hoši se pustili do řazení druhého a třetího listu. Pan Bílek je poučil, že odborně se tomu říká snášení.

„Ukaž, já budu míchat barvu,“ škemral Rychlonožka.

„Vyloučeno,“ odmítl ho Červenáček. „Je to práce odpovědná – a někdo taky musí hlídat Kuliferdu, aby si zas nespletl plechovku barvy se svou jídelní miskou. Podívej, zrovna ji očichává. A posledně mi olizoval špachtli.“

„Že musí někdo hlídat Kuliferdu?“ zeptal se uraženě Rychlonožka. „Co tím myslíš, že někdo?! Chceš snad říct, že například já se nehodím k ničemu jinému, než abych hlídal psy, před kterými tady jeden plan-tážník s trestuhodnou nedbalostí nechává všude povalovat nářadí zapatlané jedovatými barvami –“

„Slyšíte?“ zvolal Červenáček. „Je tady jenom Kuliferda – a Rychlonožka vidí psy! To jsou halucinace, kterými začíná šílenství.“

„Tak já mám podle tebe hacunilace?!“ rozčiloval se Rychlonožka. „A kdo to tady chce míchat tmavě oranžovou ze žluté a modré, co?!“

„Já ne,“ řekl Červenáček. „To ten hloupý pes. Minule mi zpřeházel víčka u plechovek.“

Kuliferda jen poškubával levým uchem a tázavě zíral na své pány. Slyšel na své jméno, ale rozuměl i slovu „pes“ – a dobře věděl, kdy se mluví o něm. Nebyl to ani trochu hloupý pes!

„Ale no tak, Rychlonožko,“ pokračoval Červenáček smířlivě, „víš přece, že barvu si vždycky míchám sám. Zato ty jsi tady daleko široko jediný odborník na tiskařské lisy a psací stroje.“

Rychlonožka býval vyhlášený nešika a smolař. Ale učení v zámečnictví pana Zázvory mu kupodivu šlo k duhu – a to, co se tam naučil, se mu hodilo i v domě s klubovnou Rychlých šípů. Jednou či dvakrát opravil nějaké kliky či zámky – a pak už se na něj obracel i pan domácí, když se ve starém, rozlehlém domě něco porouchalo a domovník si s tím nevěděl rady. Pro Rychlonožku to byla další možnost, jak si přivydělat – a ještě se stal známým, důležitým a vyhledávaným!

Jeho dávný kamarád Červenáček – znali se spolu mnohem dřív než s Mirkem, Jarkou a Jindrou – zase už v obecné a později i měšťanské škole vynikal v kreslení, malování i přerozmanitých grafických technikách (své nadání zdědil po otci, malíři a ilustrátorovi) a před prázdninami úspěšně složil zkoušky na Státní grafickou školu. Mohl se tedy také plným právem pokládat za odborníka!



Otec mu věnoval vyřazený litografický kámen pro roztírání barvy a poradil mu i ve výběru tiskařských barev – Rychlonožkovi se zase podařilo opatřit ze starého železa ruční lis, sice pořádně zrezivělý, ale když ho vyčistil a promazal, docela dobře použitelný – a Červenáček vyryl záhlaví TAM–TAMu dvakrát do linolea. Pak už stačilo nanést špachtlí na hladkou plochu kamene pruh barvy, rozválet ji a přenést na vyryté záhlaví vysloužilým válečkem na těsto, který potáhli kusem gumové duše z motocyklu, přiložit papír, obojí mezi dvěma kusy lepenky vložit do lisu a řádně přitáhnout šroub. A zatímco Rychlonožka jeden vytištěný list vyjímal z lisu, Červenáček už měl připraven další – proto také vyryl kresbu záhlaví dvakrát!

Jenže to všechno bylo třeba udělat čtyřistakrát! Jen díky tomu, že Červenáček s Rychlonožkou bydleli v domě s klubovnou, se to dalo zvládnout za dva dni – a někdy museli nastavit i část třetího! Tu a tam bylo třeba oba linoryty umýt a vysušit, když se některé drobnější čáry a vrypy zanesly barvou; navíc se listy s vytištěným záhlavím nedaly ihned pokládat na sebe, protože barva musela uschnout – a tak je hoši věšeli kolíčky na křížem krážem natažené šňůry.

V klubovně Rychlých šípů to pak vypadalo jak v prádelně, kterou také původně bývala!

Zatímco Červenáček a Rychlonožka pracovali u lisu, Mírek s Jarkou a Jindrou „snášeli“ – pokládali na sebe jednotlivé papíry ve správném pořadí – brali si ze šňůr už proschlé titulní listy, které kladli navrch – a každé hotové číslo spojovali kancelářskou sešívačkou.

Dnes byla středa, sedmého září; zítra dotisknou zbytek. První číslo nového ročníku muselo být pozítří odpoledne v prodeji – děj se co děj! Byl to sudý pátek v měsíci!

První číslo TAM–TAMu mělo šest stran a články si chlapci většinou připravili už na začátku prázdnin. Jeden z nich měl vycházet na pokračování – a pod názvem *Poslední tajemství ježka v kleci* se měl stát hlavním lákadlem pro čtenáře nového ročníku.

Když s tím nápadem přišel Mírek Dušín těsně před prázdninami do klubovny, Jarka Metelka namítl, že to, co z Tleskačova deníku věděli o létacím kole, si chtěli navždy nechat pro sebe. „Mohli jsme přece

o něm psát už dřív – a neudělali jsme to,“ dodal. „Teď to bude vypadat, jako bychom si to vymysleli!“

„Kdo nám věřit nechce, ať nám klidně nevěří,“ řekl Mirek. „Ale jen se sportovními zprávami a s historií našeho klubu bychom s naším TAM–TAMem brzy skončili. Potřebujeme něco, co vzbudí skutečný zájem všech čtenářů, a co jiného je může zajímat víc? Že jsme o létacím kole nepsali dřív, snadno zdůvodníme. Nemohli jsme tenkrát vědět, zda se nám přece jen nepodaří Tleskačův plán získat –“

„Že se nám to nepovede, jsme přece věděli, už když jsme našli v ježku jenom prach,“ přerušil ho Červenáček.

„Jestli to vůbec byl prach a ne kdovíco jiného,“ prohlásil ponuře Rychlonožka. „Vypadalo to jako –“

„Ba,“ přitakal Jindra. „Byla to zkamenělá panádlová polívka.“

„Ať už to bylo, co to bylo,“ bouřil Mirek, „vydávání TAM–TAMu jsme tehdy zastavili – a v dalším ročníku jsme psali o tom záhadném cizinci, o zprávě od mrtvého – tam už se povídání o létacím kole nehodilo! Podívejte, hoši – představuju si to jako takové shrnutí toho všeho – ale nebudeme to prozrazovat najednou, v každém čísle napíšeme, že to ještě zdaleka není všechno – že to nejužasnější odhalení přijde teprve na konci – a každý si to samozřejmě bude chtít přečíst ve vlastním TAM–TAMu!“

„Pět set výtisků,“ zašeptal Jindra Hojer, „to už je sto korun.“

„Mirek má pravdu!“ řekl Červenáček. „U Jóviše – proč bychom nemohli napsat, že Tleskačovo kolo opravdu létalo? Kdo by si snad myslel, že jsme si to vybájili, ať si to zkrátka myslí! Takové Bratrstvo Kočičí pracky nebo Dvorečáci, ti si náš TAM–TAM stejně kupovat nebudou – a nám to taky může být srdečně jedno!“

„A třeba i šest set,“ dodal pokladník Jindra, který celou dobu počítal na kousku papíru. „To už by bylo sto dvacet korun.“

„Ježkovy oči,“ vydechl Rychlonožka. „To abych snad rovnou přestal chodit do práce – a vy do školy!“

„Ještě jednu věc je třeba mít na paměti,“ připomněl praktický Jarka Metelka, „a sice to, že by se někdo – třeba nějaké úřady – mohly začít zajímat, proč jsme tehdy svůj objev zatajili!“

„Jenže právě v takovém případě je obrovská výhoda v neuvěřitelnosti našeho objevu,“ usmál se Mirek. „Pochybuju, že by to nějaký úřad bral vážně.“

Tak byl návrh Mirka Dušína nakonec schválen všemi hlasy – a první číslo mělo hned pod záhlavím tento Mirkův text:

POSLEDNÍ TAJEMSTVÍ JEŽKA V KLECI

Každý z vás, čtenářů TAM-TAMu, jistě dobře ví, že my, Rychlé šípy, jsme se ve Stínadlech pro podivný hlavolam Jana Tleskače mnohokrát vystavili nebezpečí, když šlo takřka o všechno! Nakonec jsme ježka získali od záhadného a nepolapitelného Široka, abychom ho pak předali Velkému Vontu – Vláďovi Dratušovi.

Půl roku nato jsme o něj museli bojovat znova, když byl od Vládi vylákán vyděračem. Teď je v rukou Otakara Losny, Dratušova nástupce – a tak už to zůstane, dokud současný Velký Vont ježka nepředá zase svému nástupci, jak je to ve Stínadlech odedávna pravidlem. Ale to všechno nebyl hlavní důvod, proč jsme o hlavolam tak urputně bojovali! Ježek v kleci skrýval tajemství – tajemství mnohem úžasnější a podivnější než všechna ostatní, jež jsme při pátrání po něm odhalili a svěřili vám, čtenářům TAM-TAMu.

Teď konečně nastal čas, abychom vám svěřili i tajemství poslední. Sledujte TAM-TAM – příští číslo vyjde 23. září!

Kdyby tak byli tušili, že poslední tajemství ježka v kleci ještě neznají – a že jim už brzy způsobí řadu bezesných nocí!

Kdyby to byli jen tušili –!

Hledáme zdatné chlapce

Přesto ale měli ještě jednu čerstvou zprávu, o které předpokládali, že docela jistě vzbudí zájem Druhostraníků:

První sportovní utkání mezi Stínadly a Druhou stranou!

Vlastně to byl nápad Losny, který s ním do klubovny Rychlých šípů přišel krátce před prázdninami. Domluvili se tenkrát, že utkání uspořádají na Druhé straně, kde bylo hřiště sportovního klubu Rapid – se správcem se hoši Rychlých šípů znali, často tam chodívali běhat, skákat i vrhat koulí – správce Pecha je nevyháněl, protože mu občas pomohli vykopávat drny a někdy před mistrovskými zápasy Rapidu dokonce lajnovat – a to byla práce odpovědná! Udělat dlouhou rovnou čáru s těžkou konví plnou vápenného roztoku nebylo snadné – a což teprve oblouk či kruh!

Hoši se s Losnou také domluvili na jednotlivých disciplínách: bude to běh na 60 metrů, na 400 metrů (jeden okruh kolem hřiště) a na jeden kilometr, dále skok vysoký, skok daleký a vrh koulí.

Losna pak měl ještě jeden nápad – aby obě strany navrhly jednu svou zvláštní, speciální disciplínu. Rychlé šípy souhlasily a rozhodly se pro běh na třicet metrů pozpátku – a Losna pro desetiskok!

„Pro pět ran do hlavy a jednu za ucho,“ řekl na to Rychlonožka, „a jak by se to mělo skákat? To jako myslíš – deset lidí vedle sebe?!“

„U nás ve Stínadlech,“ vysvětloval Losna, „to zavedli kluci z Modré hvězdy. Víte, oni hodně sportují – a vymýšlejí všelijaké novinky. Desetiskok neskáče deset lidí. Jenom jeden. Je to zkrátka deset co nejdelších skoků v jedné řadě za sebou.“

„Na to samozřejmě půjdu já!“ hlásil se Rychlonožka. „V takové disciplíně rozhoduje rychlost. A já jsem nejrychlejší – teda kromě tuhle Mirka, že jo – a tó – Kolík je světový rekord, Oto?“

„Nevím,“ usmál se Losna. „Musel bych se zeptat Modré hvězdy.“

„Dej si placku na čelo,“ řekl Rychlonožkovi po Losnově odchodu Jarka Metelka. „Modrá hvězda na to určitě má nějakého čahouna – jinak by to přece nenavrhovali!“

Datum utkání po dohodě se správcem hřiště Pechou hoši domluvili na 18. září – byla to neděle a fotbalové mužstvo Rapidu hostovalo na hřišti svého věčného rivala Čechie, takže hřiště bylo volné.

Samozřejmě že hoši Rychlých šípů proti Stínadlům nechtěli – a také nemohli – nastoupit sami. Disciplín bylo celkem osm a na každé straně měli bojovat tři závodníci.

A tak, ještě než začaly prázdniny, domluvili se s Veselými Filištiny, Ontariem a Safírovou hlavou, spřátelenými kluby z Druhé strany, potom i s Bóžou Krupičkou z chlapeckého domova (tam byli u ředitelství dobře zapsáni po tom, co pomohli odhalit partu starších chovanců, kteří ostatní chlapce za nocí okrádali), hlásili se i Černí jezdci a Jirka Kalous, kterého kdysi zachránili z drápů špatné party – ale kompletní družstvo ještě stále neměli.

„Kdybychom obešli plácky,“ navrhoval Červenáček, „snad bychom nějaké takové kluky objevili.“

„To se dělá jinak,“ řekl Jarka Metelka. „Vyhlásí se prostě soutěž – říká se tomu konkurz. A tím konkurzem se vyberou ti nejlepší.“

„A jak chceš ten konkurz vyhlásit?!“ řekl Červenáček a udělal svůj neodolatelný slabomyslný obličejík.

„Od čeho máme TAM–TAM, chytráku?“ na to Jarka Metelka.

A tak se v prvním čísle TAM–TAMu objevila výzva:

POZOR, KONKURZ!

V neděli 18. září od druhé hodiny odpolední na hřišti S. K. Rapid Druhá strana pořádají Rychlé šípy a Žlutý květ první lehkotletické utkání Druhá strana versus Stínadla.

Do sestavy Druhé strany hledáme ještě několik zdatných chlapců!

Hlaste se do konkurzu tuto neděli 11. září od tří hodin odpoledne u Šmejkalovy ohrady!

Konkurz u Šmejkalovy ohrady

Konkurz pro družstvo Druhé strany tuto neděli na zdejším lehkotletickém stadionu! Zahájení ve tři hodiny odpoledne!

Červenáček už v pátek v klubovně namaloval na kus balicího papíru velký plakát, který ještě večer připevnil připínáčky na omšelá prkna Šmejkalovy ohrady, památného místa Rychlých šípů, kde se kdysi seznámili Mirek Dušín s Jarkou Metelkou. Tenkrát Mirek Jarku lstí zachránil ze zajetí Černých jezdců – ale to už dnes byla dávná historie!

Počasí se po prvních slunečných dnech měsíce září pokazilo; byla mlha a chvílemi dokonce mrholilo. Ale sportovně zdatným chlapcům



to nesmělo vadit! Kdoví, jak bude za týden na hřišti Rapidu, a jak bylo domluveno – utkání se uskuteční za každého počasí!

Ve tři hodiny nebyl u ohrady nikdo – kromě Rychlých šípů.

„Já to říkal, že nikdo nepřijde,“ žehral Rychlonožka, ačkoli jako obvykle předem neříkal vůbec nic. „Všichni Druhostraníci jsou plan-tážníci a sloní mláďata. My abychom se pro ně samým vymyšlením přetrhli – tak například já –“

„Támhle jde Safírová hlava,“ přerušil ho Červenáček.

Ze čtyř členů spřáteleného klubu hoši počítali hlavně s jeho ve-doucím Safem – byl dobrým běžcem na střední tratě a Druhou stranu měl reprezentovat v běhu na jeden kilometr. Ostatní hoši ze Safírové hlavy sice všichni měli uloveného bobříka mrštnosti – ale to pro utkání nestačilo!

Kdo mohl vědět, jaké borce postaví Stínadla?!

„Koho ještě potřebujeme?“ ptal se Saf, když si navzájem podali ruce. „Potkali jsme Bambuse, že prý by nastoupil k vrhu koulí.“

„Bambus měl předloni rýmu,“ ušklíbl se Červenáček. „Ještě aby se nám tak při utkání zhroutil!“

„Aspoň by měly zdravotnice práci,“ řekl Rychlonožka.

„Kromě tuhle Jindry žádné zdravotnice nemáme,“ namítl Červenáček, narážaje na lékárníčku, kterou Jindra Hojer nosil na vý-pravy.

„I kdybychom nějaké měli,“ řekl Jindra, „zhrouceného Bambuse by neunesly ani s mou pomocí.“

„Ale co když,“ řekl Saf, „někdo upadne při běhu, udělá si výron při skoku... To se přece může stát! Máme sice uloveného bobříka záchra-ny – ale na hřišti budeme mít svých starostí dost, jestli máme proti stínadelským uspět! Na Rapidu je na dráze škvára – a na té upadnout při sprintu není legrace! To se musí hned ošetřit!“

„Také už mě to napadlo,“ řekl Mírek Dušín. „Snad kdybychom řekli děvčatům z Měsíční záře...“

„Nebo klukům ze Šestnáctky v dětském domově,“ navrhoval Jarka. „Mají tam kurzy první pomoci.“

„A co mládež Červeného kříže?“ řekl Saf.

Zatímco se domlouvali, přišlo k ohradě několik větších i menších chlapců. „My se teda hlásíme na ten konkurz,“ řekl největší z nich. „Já jsem Ruda Votýpka – a tohle jsou moji kamarádi od Tržnice.“

„Dobrá, Rudo,“ řekl Mirek. „Hned si vás vyzkoušíme.“

Šmejkalova ohrada s hromadami uhlí, vozy a domkem hlídače stála u plácku, kde se hrávaly hlavičky i kopaná. Byla tady i delší udupaná cesta, kde už Jarka s Jindrou předem naměřili šedesát metrů.

Mohlo se tu i skákat – pokud se kus hlíny zkypršené polními lopatkami dal považovat za doskočiště. V mlze a mrholení to ovšem nebylo nejvhodnější místo, kam by se člověku chtělo dopadnout!

Na hřišti Rapidu se dnes hrál „mistrák“ – proto se hoši museli spokojit s improvizovaným „stadionem“ u Šmejkalovy ohrady.

Mirek si přinesl ze školy vypůjčené stopky – a tak se nejprve pustili do šedesátky, pro kterou potřebovali navíc jednoho závodníka; Mirek a Rychlonožka byli nejen v klubu, ale i na celé Druhé straně zdaleka nejrychlejší, takže měli účast zajištěnou.

Jenže chlapci z Tržnice by asi Druhé straně velkou čest neudělali. Přestože někteří z nich byli před startem velice sebevědomí, jen jeden z nich dokázal zaběhnout šedesát metrů pod osm a půl vteřiny – ostatní měli co dělat, aby se vůbec dostali pod devět vteřin! Samozřejmě se neosvědčili ani při skoku do dálky, kde je rychlost stejně důležitá jako odraz. Do výšky tak tak přeskočili latku ve výšce pouhého jediného metru – a jen Ruda Votýpka skákal „nůžkami“. Ostatní se prostě rozeběhli zpředu, odrazili se, neobratně pod sebe pokrčili nohy...

„Měli byste skočit aspoň sto čtyřicet pět,“ řekl Mirek.

„To bych se na to podíval, abych to neskočil,“ kasal se Ruda. „Jen mi tam tu latku dejte a uvidíte!“

Hoši s sebou přinesli dvě jednoduché dřevěné tyče čtvercového průřezu, které zarazili do měkké země. Látku pokládali na drátěná, zatočená oka, která v potřebné výšce držela na stojanech vlastní vahou; zhotovil je zámečnický všeměl Rychlonožka podle Mirkova nákresu. Pro zjištění, jak vysoko kdo dokáže skočit, to stačilo – a pokud skokan věděl, jak na to, bylo to i poměrně bezpečné zařízení.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Poslední tajemství Jana T.***
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.